

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 1. 1959, sp. zn. 1 Tz 296/58

Číslo: 12/1959

Právní věta:

Otázku, zda při splnění podmínek uvedených v § 30 odst. 1 tr. zák. je možno v konkrétním případě uložit trest odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby, je třeba řešit v souvislosti s okolnostmi rozhodnými pro výměru trestu vůbec, tj. s okolnostmi uvedenými v § 19 odst. 1 tr. zák. a s přihlédnutím k účelu trestu uvedenému v § 17 odst. 1 tr. zák. Především je třeba se zabývat hodnocením stupně společenské nebezpečnosti trestného činu spekulace v nynějším období dovršování výstavby socialismu v naší vlasti, neboť zdrojem spekulace je třídní morálka buržoazie a maloburžoazie, projevující se ve snahách žít parazitním způsobem života i v podmínkách socialistické ekonomiky.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 09.01.1959

Spisová značka: 1 Tz 296/58

Číslo rozhodnutí: 12

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Snížení trestu, Spekulace, Trest

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Lidový soud v Liberci uznal rozsudkem ze dne 5. července 1958, sp. zn. 3 T 294/58 obžalovaného vinným trestným činem spekulace podle § 134 a odst. 1, 2 písm. a) tr. zák., jehož se obžalovaný dopustil tím, že v době od 1. ledna 1957 do 18. 4. 1958 ještě s dalšími osobami ve značném množství skupoval, prodával a zprostředkovával nákup a prodej pian a jiných hudebních nástrojů, při čemž obžalovaný prodejem nejméně 14 kusů pian, 3 kusů harmonií, 3 souprav bubnů a dalších hudebních nástrojů získal po odečtení výloh značnou peněžitou částku, tedy v úmyslu opatřit sobě neoprávněný prospěch spekuloval s předměty potřeby a činu se dopustil jako člen spolčení. Za tento trestný čin byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody na 4 (čtyři) roky a byla vyslovena ztráta čestných práv občanských na dobu výkonu trestu.

Krajský soud v Liberci rozsudkem ze dne 1. srpna 1958, sp. zn. 3 To 680/58, k odvolání obžalovaného zrušil rozsudek lidového soudu v Liberci ve výroku o trestu a obžalovanému uložil za trestný čin spekulace podle § 134a odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. nový podmíněný trest odnětí svobody v trvání 2 (dvou) roků.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem vyslovil, že byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 7 tr. ř., rozsudek krajského soudu ohledně obžalovaného ve výroku o trestu zrušil a nařídil krajskému soudu v Liberci, aby o odvolání obžalovaného znovu jednal a rozhodl.

Odůvodnění:

Krajský soud odůvodnil výrok o trestu v podstatě tím, že stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je snižován tím, že obžalovaný kromě koupě pian osobně vlastní prací se účastnil při jejich balení a odesílání, že obžalovaný sám pochází z rodiny dělníka a až do roku 1945 pracoval jako dělník a vlastní pílí, podporován manželkou, studoval hudbu a stal se učitelem hudební školy, do spáchání trestného činu vedl řádný život pracujícího člověka a stará se svědomitě o své tři nezletilé děti. Vzhledem k tomuto profilu obžalovaného dospěl krajský soud k závěru, že obžalovaný pro svůj nedostatek praktických zkušeností v obchodním životě podlehl svodům zkušenějších praktiků a že nový podmíněný trest odnětí svobody uložený za použití ustanovení § 30 tr. zák. pod spodní hranici zákonné trestní sazby je přiměřený ze všech hledisek uvedených v § 19 odst. 1 tr. zák.

Proti tomuto rozsudku podal generální prokurátor ve lhůtě uvedené v § 296 odst. 3 tr. ř. stížnost pro porušení zákona v ustanovení § 2 odst. 7 tr. ř. a § 30 tr. zák. a navrhl nápravu vadného rozhodnutí.

Rozsudkem krajského soudu byl porušen zákon.

Podle § 2 odst. 7 tr. ř. soud je povinen se stejnou pečlivostí přihlížet jak k okolnostem svědčícím v prospěch obviněného, tak i k okolnostem svědčícím proti obviněnému.

Stylisace ustanovení § 30 odst. 1 tr. zák., zejména užití slova „jen“ v tom smyslu, že tohoto ustanovení má být použito toliko při splnění podmínek tam uvedených, svědčí o tom, že jde o výjimečnou možnost a že zásadně má být trest odnětí svobody ukládán v rámci zákonné trestní sazby. Otázku, zda při splnění podmínek uvedených v § 30 odst. 1 tr. zák. je možno v konkrétním případě uložit trest odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby, je třeba řešit v souvislosti s okolnostmi rozhodnými pro výměru trestu vůbec, tj. s okolnostmi uvedenými v § 19 odst. 1 tr. zák. a s přihlédnutím k účelu trestu uvedenému v § 17 odst. 1 tr. zák. Při úvahách, zda u obžalovaného lze při výměře trestu sejít pod dolní hranici zákonné trestní sazby ve smyslu ustanovení § 30 odst. 1 tr. zák., a povolit podmíněný odklad výkonu trestu, nehodnotil krajský soud všechny okolnosti významné pro posouzení věci, jak mu to ukládá ustanovení § 2 odst. 7 tr. ř. Především je třeba se zabývat hodnocením stupně společenské nebezpečnosti trestného činu spekulace v nynějším období dovršování výstavby socialismu v naší vlasti, neboť zdrojem spekulace je třídní morálka buržoazie a maloburžoazie projevující se snahou žít parazitním způsobem života i v podmínkách socialistické ekonomiky. Nebezpečnost spekulace spočívá zejména v tom, že spekulacními obchody je narušována výchova občanů, kteří vidí, že lidé věnující se spekulaci mají bezpracné příjmy často větší než pracující, kteří svojí úsilovnou prací pomáhají při výstavbě socialismu. To přirozeně ovlivňuje i jednotlivce z řad pracujících, narušuje to jejich pracovní morálku a svádí je k účasti na spekulacních podnikáních nejrůznějšího druhu. Mentalita buržoazních a maloburžoazních vrstev žít parazitním způsobem života se tak stává nositelem a ploditelem kapitalismu, proti kterému naše společnost bojuje. V naší socialistické ekonomice ožívají a udržují se prvky kapitalistického podnikání a je tím znesnadňováno splnění úkolu uloženého XI. sjezdem KSČ, tj. likvidace soukromopodnikatelských živlů ve městech i ostatních úkolů významných pro dovršení socialismu v naší zemi.

Spekulacní činností unikají naší společnosti hodnoty, které mají patřit celé společnosti, ve prospěch jednotlivců. Důsledky spekulace se tedy projevují ve ztenčování národního důchodu ve prospěch jednotlivců, kteří si to nezaslouží, je narušována převýchova i bývalých příslušníků maloburžoazie v

lidi, kteří se mají živit poctivou a společnosti prospěšnou prací.

Spekulační činnost ztěžuje plánovité uspokojení potřeb pracujících prostřednictvím státem regulované směny a může neblaze působit i na plán výroby.

Z toho plyne, že stupeň nebezpečnosti trestného činu spekulace pro společnost je vysoký a že ho nelze snižovat úvahami o tom, že obžalovaný při spekulacím skupování a opětovném zcizování pian a jiných hudebních nástrojů, tyto předměty sám balil a odesílal.

Pokud jde o hodnocení osoby pachatele z hlediska okolností uvedených v § 19 odst. 1 tr. zák. je třeba souhlasit se všeobecným závěrem krajského soudu, že při úvahách i přiměřené výměře trestu, který by odpovídal všem okolnostem uvedeným v § 19 odst. 1 tr. zák. i účelu trestu uvedenému v § 17 odst. 1 tr. zák. byla by závažnou okolností, která by event. mohla odůvodnit použití ustanovení § 30 odst. 1 tr. zák. okolnost, že pachatel podlehl svodům zkušených praktiků v obchodním podnikání. Krajský soud však při hodnocení osoby obžalovaného nehodnotil všechny okolnosti, které by mohly objasnit osobu obžalovaného z hlediska míry zavinění a možnosti jeho nápravy.

Krajský soud nepřihlédl k doznání obžalovaného a ke korespondenci založené ve spise, z níž plyne, že obžalovaný provozoval spekulacní obchody s hudebními nástroji po dlouhou řadu let od roku 1951, že za tuto dobu skoupil a opět rozprodal nejméně 29 pianin, 8 křidel, 6 harmonií a velké množství houslí, viol, bubnů a jiných nástrojů, že kromě toho ještě zprostředkoval řadu prodejů hudebních nástrojů přímo mezi soukromníky bez překupníků, že do své činnosti zatahoval i svoji manželku a hlavně, že to všechno činil nikoli proto, aby milovníkům hudby obstarával hudební nástroje, ale pouze ze ziskuchtivosti. Charakteristickým pro motiv jednání obžalovaného je dopis adresovaný O. B., kde obžalovaný mimo jiné napsal: „Připravím Ti také několik nástrojů, abychom to mohli i spojit s obchodem, bez kterého my všichni nemůžeme žít“. K závěru o tom, že činnost obžalovaného lze vysvětlit nedostatkem praktických zkušeností, a tím, že podlehl svodům zkušenějších praktiků, by krajský soud nemohl dojít, kdyby přihlédl k uvedené korespondenci. Kterýkoli z dopisů ve spise založených svědčí naopak o tom, že obžalovaný měl velký smysl pro hledání zdrojů bezpracných příjmů (viz např. dopis, kde obžalovaný píše: „Jestliže na tomto nástroji nevyděláš aspoň 2.000 Kčs, tak mi ani nechod' na oči“). Byl to tedy právě obžalovaný, který uděloval rady O. B., jak se ziskem prodávat hudební nástroje. Úsudek krajského soudu, že obžalovaný podlehl svodům zkušenějších praktiků, nemá tedy oporu ve spisech.

Obžalovaný a jeho manželka vydělávali dohromady celkem měsíčně 3.000 Kčs. Jejich příjmy tedy byly takové, že z nich mohla žít i početnější rodina. Ze spisu plyne, že obžalovaný svého povolání učitele hudby zneužíval po celou řadu let ke spekulacím obchodům s hudebními nástroji a že propadl zcela kapitalistickému způsobu myšlení. Při hodnocení osoby obžalovaného nehodnotil soud ani charakteristiku obžalovaného, z níž plyne, že obžalovaný v době, kdy bydlel ve Cvikově, si založil soukromou hudební školu a že již tehdy se zabýval nákupem a prodejem hudebních nástrojů. Teprve později stal se učitelem základní hudební školy v Liberci, přičemž však ve spekulacím skupování a zcizování hudebních nástrojů pokračoval.

Jestliže krajský soud ke všem těmto okolnostem nepřihlédl, porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 7 tr. ř.

Bylo proto nutno vadný rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k novému projednání a rozhodnutí.